

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و برزنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Ideological

مسائل ایدئولوژیک

الحاج داکتر امین الدین «سعیدی – سعید افغانی»

۰۷ اکتوبر ۲۰۱۳

حج نیابتی

شخص مسلمان در صورتی می تواند برای شخص مسلمان دیگری مراسم حج را به جا آورد که خودش قبلاً فریضه حج را انجام داده باشد، در غیر آن حکم اسلامی همین است که او برای مسلمان دیگری حج را به جا آورده نمی تواند.

بلی حکم شرعی همین که شخص متذکره، باید قبلاً برای خود، حج را انجام داده، باشد. در غیر آن نمی تواند برای شخصی دیگری فریضه حج را به عمل آورد.

محدثین در تائید حکم متذکره به حدیثی از ابن عباس استناد نموده می فرمایند: « پیامبر صلی الله علیه و سلم در مراسم حج از یکی از حجاج می شنید، که می گوید: «لبيك عن شبرمة گفت: تو برای خودت، حج کرده‌ای؟ گفت: نخیر. فرمود:

« اول برای خود حج کن بعد برای شبرمه حج کن». (به روایت ابوداود و ابن ماجه). بی‌هیچ‌گفته است در این باره اسناد صحیح تر از اسناد این حدیث نداریم.

ابن تیمیه گفته:

امام احمد به روایت فرزندش صالح از او حکم به مرفوع بودن این روایت کرده است، اگرچه موقوف است و کسی در آن با ابن عباس مخالفت نکرده است. و قول اکثر اهل علم، بر اینست که مسلمانی تا خود مراسم حج را ادا نکرده باشد، مطلقاً نمی‌تواند به جای مسلمان دیگری مراسم حج را به جا آورد. خواه مستطیع باشد یا نباشد، زیرا ترك طلب تفصیل و عدم تفریق در نقل احوال، دال بر عموم است و پیامبر صلی الله علیه و سلم آن را به صورت مطلق و بدون طلب تفصیل، بیان فرموده است.

حج نیابتی از جانب پدر:

فرزند میتواند به جای پدر خویش که استطاعت جسمی نداشته باشد مراسم حج را به جا آورد: در حدیث متبرکه آمده است که: «عن أبي رزین العقیلی أنه أتى النبي صلى الله عليه وسلم فقال: يا رسول الله إن أبا شيخ كبير لا يستطيع الحج والعمرة ولا الظعن قال: حج عن أبيك واعتمر» (روایت ابوداود: ۱۸۱۰).

(ابو رزین عقیلی نزد پیامبر صلی الله علیه و سلم آمد و گفت: پدرم پیر شده و نمی تواند حج و یا سفر کند، آیا می توانم به جای او حج و یا عمره کنم؟ پیامبر صلی الله علیه و سلم فرمود: به جای پدرت می توانی حج و عمره کنی.)
حج یا عمره نیابتی برای دونفر:

طوری که قبلاً یاد آور شدیم که جایز است که انسان زنده ای (مسلمان) برای متوفی مراسم حج یا عمره را انجام دهد، ولی نایب در یک وقت و در یک نیت فقط می تواند برای یک شخص حج و یا عمره به جا آورد.

به طور مثال: اگر فرزند بخواهد برای ابوی (مادر و یا پدر) خود مراسم حج و یا عمره را انجام دهد، نمی تواند در یک سفر و یا در یک نیت و یا هم در یک احرام همزمان برای هردوی شان مراسم حج و یا عمره را انجام دهد؛ بلکه باید به نام هر کدام بطور جداگانه نیت و احرام حج و یا عمره را به جا آورد.

علماء می فرمایند در صورتی که در به جا آوردن مراسم حج و یا عمره پدر و مادر هردو باشند، احسن و بهتر آنست که اول برای مادر تان حج و یا عمره را انجام دهید، زیرا حق مادر بر اولاد بیشتر است؛ ولی نباید فراموش کرد، اگر عمره یا حج بر پدرتان یا مادرتان واجب شده باشد، ابتداء برای کسی آن را انجام دهید که بر او واجب شده است.

در شرع اسلامی یک شخص نمی تواند در یک زمان به جای دوشخص، احرام عمره یا حج را ببندد، این عمره یا حج تنها برای خودش واقع می شود.

امام ابن قدامه می گوید:

«اگر در یک مراسم (حج و یا عمره) به جای دو نفر نیابت کند، و احرام را به جای هر دو نفر ببندد، این مراسم فقط برای خودش واقع شده نه برای آن دو نفر، زیرا ممکن نیست که به جای دو نفر واقع شود، و این دو نفر هم هیچ کدام بر دیگری اولتر نیست، و اگر هم برای خود و هم نفر دیگری احرام ببندد، باز برای خودش واقع شده است...».

(المغنی) (۹۷/۳).

نووی می فرماید:

«اصحاب ما (شوافع) گفتند: اگر دو نفر یک مرد را نایب بگیرند تا به جای هردویشان حج به جا آورد، و او (نایب) همزمان به جای آنها احرام ببندد، احرامش فقط برای خودش منعقد شده، و برای هیچ یک از آن دو نفر منعقد نمی شود؛ زیرا احرام برای دو نفر منعقد نخواهد شد، و هیچ یک از آن دو بر دیگری اولتر نیستند، و اگر (همزمان) برای یکی از آن دو نفر و برای خودش احرام ببندد، باز احرامش برای خودش منعقد شده است؛ زیرا احرام به جای دو نفر جایز نیست، و او (حج کننده) بر غیر خود اولتر است پس برای او منعقد می شود، امام شافعی در الام اینگونه فرموده، و شیخ ابوحامد (غزالی) و قاضی ابوطیب و اصحاب (شافعیه) نیز از ایشان پیروی کرده اند». (المجموع) (۱۲۶/۷).

حکم شخصی که یکبار برای خود و بار دیگر برای اقارب متوفای خویش عمره به جا می آورد؟

شخص می تواند برای ادای عمره خویش از محل میقاتی که از آنجا عبور می کند احرام ببندد، و نیت عمره کند، بعد از آن که به مسجد الحرام داخل شد، طواف و سعی صفا و مروه را انجام داد، سرش را تراشید یا کوتاه کرد، با این کار عمره اش تمام و از احرام بیرون می آید.

سپس اگر قرار باشد که برای پدر، مادر و یا سایر اقارب ذی حق خویش مراسم عمره را انجام دهد، باید از محدوده حرم مکی خارج شود و از آنجا (مثلاً در تنعیم که اکنون مسجد عایشه رضی الله عنها گویند) به جای پدرش و یا مادر یا خواهر یا برادر خویش، نیت عمره را به جا آورد، و بگوید: **(لبيك اللهم بعمره عن أبي، امي یا اختي ویا...)**، سپس به مسجد الحرام رفته و طواف کند و بعد سعی صفا و مروه را انجام داده و سرش را بتراند یا کوتاه کند، بدینصورت عمره پدر، مادر و یا شخصی که برایش نیت کرده بود، را نیز به جا آورده است.

علامه ابن باز می گوید :

«اگر قصد حج یا عمره برای خود یا دیگران - اموات یا افراد عاجز به سبب مرض یا کهولت سن - کردی، بر تو واجب است از میقاتی که از آنجا عبور می کنی احرام ببندی، بعد از آن که از اعمال عمره یا حج فارغ شدی، ایرادی ندارد که عمره را برای نفس خویش بگیری؛ از نزدیکترین محل خارج حرم مانند تنعیم یا جعرانه و غیره، و لازم نیست به میقات بازگردی، زیرا عایشه رضی الله عنها همراه پیامبر صلی الله علیه وسلم در حجة الوداع از میقات مدینه احرام بست، و وقتی که از حج و عمره اش فارغ گشت از پیامبر صلی الله علیه وسلم برای عمره مفرده اجازه گرفت، و پیامبر صلی الله علیه وسلم برادرش عبدالرحمن را امر نمود که با عایشه به تنعیم برود و پیامبر صلی الله علیه وسلم او را به بازگشت به میقات (مدینه) امر نکرد...» . «فتاوی ابن باز» (۱۵/۱۷).

خواننده محترم !

در اخیر این بحث می خواهم در مورد حکم اهدای ثواب طواف و سایر عبادت باید به عرض برسانم، که طبق نظریات اکثریت علماء و فقها چنین است:

طواف کعبه به صورت نیابی برای شخص دیگری صحیح نیست؛ لذا هیچ کس به جای دیگری طواف نمی کند مگر در صورتی که به نیابت او مراسم حج و یا عمره را می گذارند، در صورت نیابت و نمایندگی، تمام اعمال و مناسک حج را در بر می گیرد. که شامل طواف کعبه نیز می باشد. (برای معلومات مزید مراجعه فرماید: (فتاوی انجمن دایمی مباحث علمی و افتا (۲۳/۱۱) **والله اعلم بالصواب** تتبع و نگارش :

الحاج داکتر امین الدین «سعیدی - سعید افغانی»

مدیر مطالعات ستراتیژیک افغان و

مسؤول مرکز کلتوری دحقوق لاره- جرمنی